

**Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт
Філалагічны факультэт
Кафедра сучаснай беларускай мовы**

**Анатацыя да дыпломнай работы
Латушкі Ганны Пятроўны**

**“Камунікемы ў беларускай, украінскай і чэшскай мовах
(структурна-семантычны і супастаўляльны аспекты)”**

Навуковы кіраўнік Рамза Таццяна Расціславаўна

2014

РЭФЕРАТ

Аб'ём дыпломнай работы – 110 старонак. У тэкст работы ўключаны 2 малюнкi (ГЛАВА 1.), 6 таблiц (ГЛАВА 2.), а таксама ёсць 3 дадаткi, якiя змяшчаюць iлюстрацыйны матэрыял (22 старонкi). Спiс выкарыстанай лiтаратуры складаецца з 61 пазiцыi; да работы дадаецца i спiс публiкацый дыпломнiка (9 пазiцый).

Ключавыя словы – адмоўе, ацэначныя камунікемы, вітанні, выклічнікавыя гутарковыя структуры, дыялагічная форма маўлення, згода, iнтэр'ектыўныя выказванні, камунікацыя, камунікемы, нячленны сказ, развітанні, сiнтаксiс, словы-сказы, энантыясемія, этыкетныя камунікемы.

Аб'ектам даследавання сталі творы беларускай, украiнскай i чэшскай драматургii апошніх дзесяцігоддзяў; *прадметам* – камунікемы як адзiн са складнiкаў нячленнага сказа.

Мэта даследавання – прааналiзаваць i параўнаць беларускiя, украiнскiя i чэшскiя камунікемы вітанняў i развітанняў; згоды i адмоўя, выявіць выпадкi энантыясемii на прыкладзе гэтых камунікем; камунікатыўныя адзiнкі з лексемамі *Бог* i *чорт*.

Асноўны *мета*д – апісальны, што грунтуецца на назiранні i супастаўленні, з выкарыстаннем прыёмаў абагульнення, iнтэрпрэтацыi, класіфікацыi.

Навiзна даследавання заключаецца ў тым, што ў iм упершыню зроблена спроба параўнаць камунікемы ветлівасцi ў беларускай, украiнскай i чэшскай мовах, выявіць i сiстэматызаваць камунікемы згоды i адмоўя на беларускім, украiнскім, чэшскім матэрыяле, а таксама праведзена спроба супастаўлення камунікем з лексемамі *Бог* i *чорт* у вышэйназваных мовах.

Вывучэнне камунікем розных моў дазваляе павысiць эфектыўнасць выкарыстання тэкстаў у мэтах развiцця культуры, у сацыяльным рэгуляванні паводзiн моўнай асобы. Вынікi праведзенага даследавання практычна можна выкарыстоўваць як на занятках беларускай мовы ў школах ды вузах (напрыклад, на курсах па тэорыi мовы, агульнай тэорыi фразеалогii, тэорыi камунікацыi, дыялагічнай мовы, камунікатыўнага сiнтаксiсу), так i падчас вывучэння замежных моў (у прыватнасцi, украiнскай i чэшскай). Асноўныя палажэннi даследавання могуць быць выкарыстаныя ў тэарэтычных працах па сiнтаксiсе нячленнага сказа.

Сабраны фактычны матэрыял, аналіз беларускіх, украiнскіх, чэшскіх камунікем, асноўныя палажэннi, выкладзеныя ў працы, – вынік самастойнага аўтарскага даследавання, якое абапіраецца на дасягненнi айчынай i замежнай лiнгвістыкi.

ABSTRACT

Volume of the degree work is composed of 110 pages, 2 pictures (CHAPTER 1.), 6 tables (CHAPTER 2.), and also 3 supplements containing illustrative material (22 pages) are included in the text of the work. Bibliography consists of 61 positions; and a list of student's publications is attached to the work (9 positions).

Keywords – communication, consent, denial, dialogic form of speech, enantiosemy, evaluation kommunikems, kommunikems of etiquette, farewells, greetings, interjectional speech structures, interjectional utterances, kommunikems, one-word sentences, syntax.

The object of the research is Belarusian, Ukrainian and Czech drama of recent decades; *the subject* is kommunikems as one of the component of one-word sentences.

The purpose of the research is to analyze and compare Belarusian, Ukrainian and Czech kommunikems of greetings and farewells; consent and denial; to identify the examples of enantiosemy in this kommunikems; kommunikems with components *God* and *devil*.

The basic method is the descriptive, based on observation and comparison, using techniques of generalization, interpretation and classification.

The originality of the research is that an attempt to compare politeness kommunikems in Belarusian, Ukrainian and Czech languages was taken for the first time; to identify and to organize kommunikems of consent and denial in Belarusian, Ukrainian, Czech material, and also the attempt to compare kommunikems with components *God* and *devil* in the above-mentioned languages was made.

Study of kommunikems of different languages allows to raise the efficient of the usage of texts with a purpose of developing culture and social regulation of behavior of linguistic identity. Results of the study can be used practically in the classroom as in Belarusian language in schools and universities (for example, courses on the theory of language, the general theory of phraseology, communication theory, dialogic speech communicative syntax), and in the study of foreign languages (in particular, Ukrainian and Czech). The main position of the research can be used in theoretical syntax works of one-word sentences.

Assembled factual material, the analysis of Belarusian, Ukrainian, Czech kommunikems, main statements contained in the work are the result of the author's self research, based on achievements of native and foreign linguistics.